

Анализ на данните получени от системата за известяване за храни и фуражи (RASFF) за месец януари 2014 г.

Система за бързо предупреждение за храни и фуражи (Приложение 1).

Общият брой нотификации за месец януари 2014 г. е **279**. Сигналите в категория храни са най-много – **218**, за фуражи – **37**, а за материали в контакт с храни – **24** (фиг.1).

Фиг.1 Анализ на нотификациите по отношение на разпределението по групи: храни, фуражи и материали в контакт с храни.

Предупредителни нотификации – 53 нотификации които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 11 нотификации: етефон в грозде от: Намибия, Перу и Южна Африка; високи нива на йод в консерви с водорасли от Китай; *Listeria monocytogenes* в гъби от Южна Корея; изпражнения от гризачи във фурми от Тунис; *Salmonella spp.* в рукола от Италия; кадмий в пресен спанак от Белгия; охратоксин А в сушени смокини от Турция; афлатоксини В1 в сушени смокини от Испания.

Риба и рибни продукти – 10 нотификации: живак в: замразена акула от Испания (4) и във филета риба меч също от Испания (2); *Listeria monocytogenes* в пушена риба от Дания и Франция; бензо(а)пирен и полициклични ароматни

въгледороди в пушена риба от Латвия; **наличие на неразрешената субстанция левкомалахитово зелено** в костури от Виетнам.

Билки и подправки – 6 нотификации: *Salmonella spp.* в чили на прах от Обединеното кралство; *Salmonella Amsterdam* в микс от подправки от Франция; **охратоксин А** в чесън на прах от Индия; *Bacillus cereus* в микс от ароматни треви от Германия; **анизатин** в анасон от Китай; **олово и *Salmonella enteritidis*** в сушена коприва от Германия.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 4 нотификации: *Salmonella Dublin* в замразени телешки обрезки от Германия; **шигатоксин продуцираща *Escherichia coli*** в замразено еленско месо от Австрия; *Salmonella spp.* в телешка кайма от Ирландия; **канамицин** в замразено змийско месо от Виетнам.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 3 нотификации: **норовирус** в пресни миди от Испания; **високи нива на *Escherichia coli*** в охладени миди от Испания; **Diarrhoeic Shellfish Poisoning (DSP) toxins - okadaic acid** в живи миди също от Испания.

Зърнени и тестени изделия – 3 нотификации: **недекларирана млечна съставка в:** бисквити от Италия, в парчета кекс от Холандия и в бисквити от елда от Германия.

Фуражни суровини – 3 нотификации: *Salmonella infantis* в кучешки играчки за дъвчене от Полша; **диоксини** в рибео масло от Литва; **афлатоксини В1** в царевица от Хърватска.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 2 нотификации: **високи нива на витамин В6** в хранителна добавка от САЩ и от Унгария.

Мляко и млечни продукти – 2 нотификации: *Listeria monocytogenes* в: козе сирене от Италия и в сирене горгонзола от Франция.

Ядки, продукти от ядки и семена – 2 нотификации: **високи нива на морфин** в маково семе от Унгария; **афлатоксини В1** в бланширани бадеми от Австралия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 2 нотификации: **наличие на неразрешената субстанция клопидол** в замразени пилешки гърди от Бразилия; *Salmonella enteritidis* в охладено пиле от Белгия.

Готови ястия и закуски – 2 нотификации: **недекларирана млечна съставка** в къри от Обединеното кралство; **полициклични ароматни въгледороди** в кокосово масло от САЩ.

Материали в контакт с храните – 1 нотификация: **миграция на кадмий и олово** от стъклени чаши от Китай.

Сладоледи и десерти – 1 нотификация: **стъклени фрагменти** в охладени шоколадови десерти от Белгия.

Супи, сосове и подправки – 1 нотификация: **високи нива на сулфит и недеклариран сулфит** в горчица от Белгия.

Нотификации за недопуснат внос – 140 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 33 нотификации: **афлатоксини В1** в сушени смокини от Турция (7); **форметанат** в чушки от Турция (3); **паратрион-метил** в леблебия от Индия (2); **охратоксин А** в стафиди от Узбекистан (2); *Salmonella spp.* в листа бетел от Бангладеш (2); **наличие на неразрешената субстанция дихлоровос** в боб от Нигерия (2); **недеклариран сулфит** в сушени кайсии от Турция и в моркови от Китай; **процимидон** в ягоди от Египет; **пиридалил** в ягоди от Египет; **дикофол, профенофос и етион** в чушки чили от Индия; **карбендазим, флутриафол, флубендиамид и наличие на неразрешената субстанция дихлоровос** в прясна мента от Мароко; **бензалкониев хлорид** в зеленчук от Коста Рика; **профенофос и тебуконазол** в центела (*Centella asiatica*) от Шри Ланка; *Salmonella spp.* и **профенофос** в листа къри от Индия;

монократофос в окра от Индия; **наличие на неразрешената субстанция карбофуран** в патладжани от Доминиканската република; **малатион** в пресни чушки от Турция; **високи нива на сулфит** в сушени кайсии от Турция.

Ядки, продукти от ядки и семена – 28 нотификации: **афлатоксини В1** в: фъстъци от Бразилия (4), Индия, Никарагуа, Китай (4), шам фъстък от Турция (3), САЩ (2), в бадеми от Австралия (2), в лешници от Турция и в фъстъчена лютеница от Индия; **липса на здравен сертификат** за: фъстъци от Китай и Гана, шам фъстък от Иран, бадеми от САЩ и за фъстъчено масло от Гана; **неправилен здравен сертификат** за шам фъстък от Турция; **неразрешена употреба на оцветител Е 110 - Sunset Yellow FCF** във фъстъчени крекери от Китай.

Материали в контакт с храните – 17 нотификации: кухненско пособие от Китай **неподходящо за употреба като материал в контакт с храни (неръждаема стомана AISI 201)** (2); **миграция на формалдехид** от: меламинови съдове от Китай, от меламинови купички от Китай, от черни меламинови черпаци от Китай, от меламинова кухненска посуда от Китай и меламинови черпаци от Тайван; **миграция на хром** от: машини за рязане на картофи от Китай, от ножици от Китай и от стоманени цедки от Китай; **миграция на никел** от стоманени отварачки за вино от Китай; **миграция на меламина** от кухненска посуда от Китай; **миграция на хром, манган и високо ниво на обща миграция** от белачка за картофи от Китай; **миграция на кадмий и олово** от чаши от Китай; **миграция на манган** от бъркалка от Китай; **миграция на хром и манган** от кухненски прибори от Китай; **миграция на хром, никел и манган** от прибори за барбекю от Китай.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 10 нотификации: **норовирус** в охладени миди от Тунис (6); *Salmonella spp.* в миди от Виетнам (4).

Птиче месо и продукти от птиче месо – 8 нотификации: *Salmonella Heidelberg* в замразени птиче месо от Бразилия (5); *Salmonella spp.* в замразени пилешки гърди от: Бразилия и от Тайланд; *Salmonella* група **C1** в замразени пилешки гърди от Тайланд.

Фуражни суровини – 7 нотификации: **афлатоксини В1** във фъстъци за храна на птици от Судан (4); **високи нива на Enterobacteriaceae** в рибено брашно от Чили; *Salmonella Braenderup* в изпечено брашно от гуар (*Cyamopsis tetragonoloba*) от Индия; *Salmonella spp.* в рибено брашно от Мароко.

Риба и рибни продукти – 7 нотификации: **влошен температурен контрол** на: замразена риба хек от Уругвай (2), Аржентина и Намибия и на замразена риба тон от Филипините; **бензо(а)пирен** в пушена риба от Гана и **опаразитяване с Anisakis** на охладена скумрия от Мароко.

Ракообразни и продукти от тях – 6 нотификации: **наличие на забранената субстанция нитрофуран** в замразени скариди от Индия и Бангладеш; **неподходящи условия за транспорт** на скариди от Индия; **наличие на забранената субстанция хлорамфеникол** в раци от Китай; **влошен температурен контрол – прекъсване на хладилната верига** на раци от Уругвай; **високи нива на окситетрациклин над допустимите стойности** при замразени скариди от Китай.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 4 нотификации: **неразрешено облъчване на:** екстракт от Гинко билоба от Китай, растителен екстракт от Китай; **наличие на неразрешената хранителна съставка Stevia rebaudiana** в хранителни добавки от САЩ; **наличие на неразрешената съставка целулозен ацетатен фталат** в хранителна добавка от Израел.

Билки и подправки – 4 нотификации: индийско орехче от Индия **заразено с плесени и опаразитено с насекоми;** **афлатоксини В1** в чили на прах от Индия; **охратоксин А** в джинджирил на прах от Индия; **развала** на черен пипер от Шри Ланка.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* в телешко месо от Бразилия (4).

Главноноги и продукти от тях – 3 нотификации: влошен температурен контрол при замразени сепии от САЩ и при замразен октопод от Перу; размразяване и неподходящ начин за транспорт на замразени сепии от Индия.

Зърнени и тестени изделия – 3 нотификации: липса на здравен сертификат на: оризови крекери от Китай и на кокосови крекери също от Китай; високи нива на алуминий в тестено изделие от Китай.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 2 нотификации: наличие на неразрешената субстанция толфенпирад в зелен чай от Китай; имидолоклоприд и наличие на неразрешената субстанция диафентиурон в зелен чай от Хонг Конг.

Други хранителни продукти/смесени – 2 нотификации: високи нива на алуминий в картофено фиде от Китай (2).

Мазнини и масла – 1 нотификация: липса на здравен сертификат за слънчогледово олио от Украйна.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Salmonella spp.* в кучешки играчки за дъвчене от Индия.

Нотификации за насочване на вниманието – 51 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 11 нотификации: бензалкониев хлорид в зеленчуци от Коста Рика (2); пиримкарб в къдраво зеле от Испания; процимидон в грозде от Молдова; метомил и диметоат в зелен боб от Тайланд; ламбда-цихалотрин в плодове от Китай; дитиокарбамати в плодове от Китай; фурми от Тунис опаразитени с насекоми; ометоат в грозде от Италия; дитиокарбамати, хлорталонил и тебуконазол и наличие на неразрешените субстанции карбофуран и хлорфлуазурон в зеленчук от Шри Ланка; етефон в домати от Мароко.

Риба и рибни продукти – 10 нотификации: живак в риба меч от Испания (6); хистамин в риба тон от Испания (2); третиране с въглероден оксид на риба тон от Испания (2).

Фуражни материали – 7 нотификации: афлатоксини В1 във фъстъци от Судан и в царевича от Италия; *Salmonella Livingstone* в слънчогледово къспе от Италия; кадмий в рибено брашно от Испания; *Salmonella Mbandaka* в ГМО соево брашно от Германия; *Salmonella Tennessee* в соево брашно от Аржентина; високи нива на *Enterobacteriaceae* в сушена храна за домашни любимци от Китай.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 5 нотификации: *Salmonella enteritidis* в: охладени пилешки бутчета от Полша, в замразено сурово пилешко месо от Полша, в замразено пилешко месо от Словакия; *Salmonella* в пилешки филета от Белгия; неправилно етикетирание на колбаси от Германия.

Билки и подправки – 3 нотификации: *Bacillus cereus* в: копър от Испания и в мащерка от Италия; афлатоксини В1 в индийско орехче от Индонезия.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 2 нотификации: лактопротеин в черен шоколад от Обединеното кралство; чуждо тяло (монета от 20 цента) в шоколад с бадеми от Швейцария.

Ракообразни и продукти от тях – 2 нотификации: високи нива на сулфадиазин над допустимите стойности в скариди от Виетнам; кадмий в живи омари от САЩ.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 2 нотификации: наличие на неразрешената субстанция стронций в хранителна добавка от САЩ; полициклични ароматни въглеводороди и бензо(а)пирен в хранителна добавка от САЩ.

Материали в контакт с храните – 2 нотификации: миграция на първични ароматни амини от пластмасови кухненски прибори от Китай; миграция на формалдехид от меламинови купи от Хонг Конг.

Храни за домашни любимци – 2 нотификации: високи нива на *Enterobacteriaceae* от сушена храна за домашни любимци от Китай и в кучешки играчки за дъвчене от Бразилия.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 1 нотификация – високи нива на *Escherichia coli* в миди от Испания.

Фуражни премикси – 1 нотификация: кадмий в добавка за фураж за птици от Белгия.

Хранителни добавки и овкусители – 1 нотификация: миграция на формалдехид от меламинова купа от Китай.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 1 нотификация: *Salmonella spp.* в телешка кайма от Ирландия.

Мляко и млечни продукти – 1 нотификация: шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* в сирене от сурово мляко от Франция.

Нотификации за проследяване – 35 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Фуражни суровини – 11 нотификации: наличие на ДНК от преживни животни в рибно брашно от Испания (2); *Salmonella Mbandaka* в соево брашно от Германия (2); *Salmonella* и *Salmonella Tennessee* и високи нива на *Enterobacteriaceae* в преработен животински протеин от Германия; **костни фрагменти (кости и пера)** в кръвно брашно от птици от Италия; *Salmonella Give* в рибно брашно от Испания;; *Salmonella Agona* в рапично брашно от Германия; *Salmonella infantis*, *Salmonella Munster* и високи нива на *Enterobacteriaceae* в преработени животински протеини от Германия; *Salmonella Tennessee* преработен животински протеин от Холандия; **афлатоксини В1** в слънчогледови семки от Египет.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 6 нотификации: наличие на неразрешените субстанции **боров хелат и ванадиев сулфат** в хранителна добавка от САЩ; наличие на неразрешената хранителна съставка *Coriolus versicolor* в хранителна добавка от Обединеното кралство; наличие на неразрешените субстанции: **ванадий, боров цитрат, молибденов хелат, магнезиев хелат, селенов хелат, меден хелат, манганов хелат и хромов хелат** в хранителна добавка от САЩ; наличие на неразрешени субстанции в хранителна добавка от САЩ; **неразрешено пускане на пазара:** на хранителна добавка която съдържа корен от мака (*Lepidium meyenii*) от Германия и на хранителна добавка пак от Германия, която съдържа *Tribulus terrestris* и неразрешената субстанция **калциев D-пантотенат**.

Материали в контакт с храните – 4 нотификации: високо ниво на обща миграция от капачки на буркани които съдържат: филета от аншоа от Италия, сос песто от Италия и сос тапенада от маслини от Гърция; миграция на формалдехид от меламинова купа от Китай.

Зърнени и тестени изделия – 3 нотификации: **афлатоксини В1** в кестеново брашно от Германия; **живи насекоми** в сушена паста от Холандия; **моноетиленгликол** в питка от Дания.

Комбинирани фуражи – 3 нотификации: наличие на ДНК от преживни животни в фураж за риби от Белгия и Холандия; *Salmonella typhimurium* в слънчогледов експелер от Украйна.

Други хранителни продукти/смесени – 2 нотификации: **неразрешена употреба на оцветител Е 127 – еритрозин** за украса на кейк от САЩ; наличие на **забранената субстанция хлорамфеникол** в ензимни препарати от Обединеното кралство.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 2 нотификации: съмнение за фалшификация (неправилно посочен произход) на охладени пилешки филета от Белгия; променени органолептични характеристики (настъпила автолиза) на патешки трупове със субпродукти от Унгария.

Какао, какаови продукти, кафе и чай – 1 нотификация: бензо(а)пирен и полициклични ароматни въглеводороди в какао от Холандия.

Сладкарски изделия – 1 нотификация: парче нуга от Белгия опаразитено с ларви на насекоми.

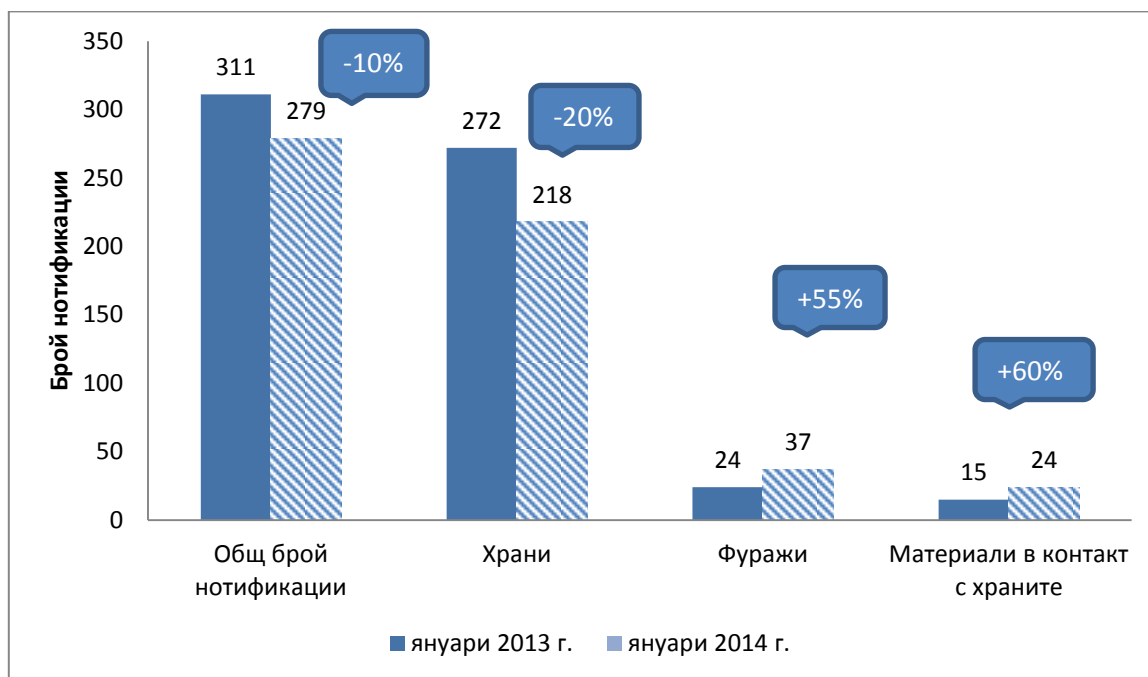
Фуражни добавки – 1 нотификация: наличие на неразрешен генно модифициран ориз (Vt63) в царевични кочани от Китай.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: високи нива на цинк, мед и селен в кучешка храна от Полша.

Анализ на тенденциите:

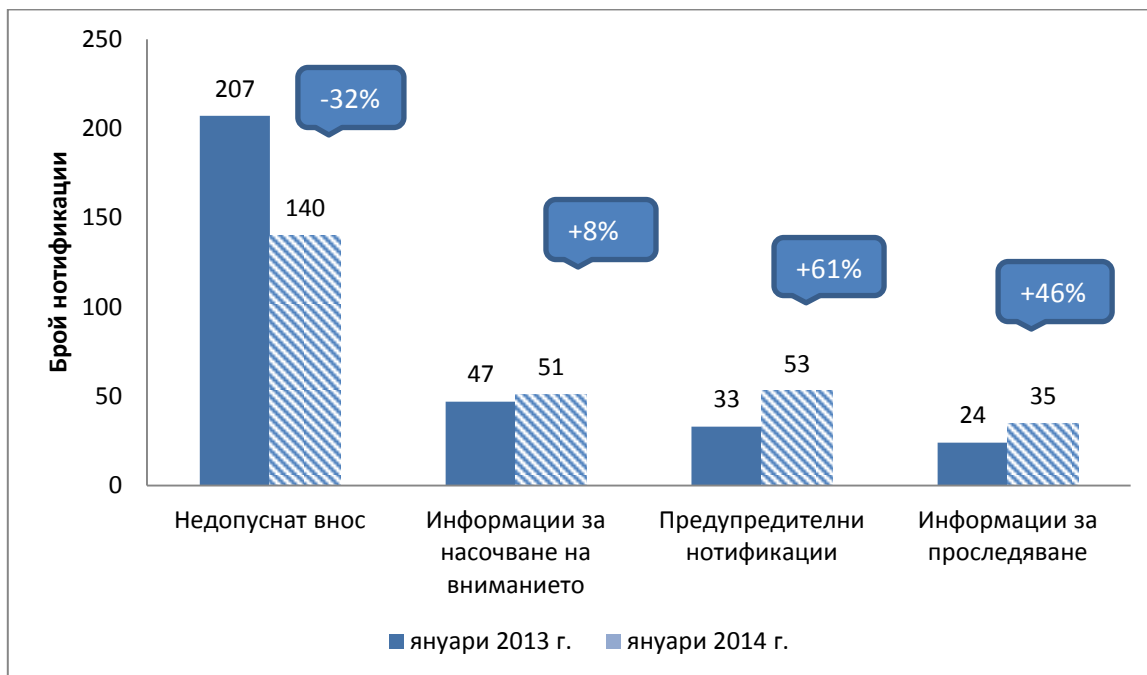
Направена е съпоставка на броя нотификации спрямо същия период през 2012г. – общо и по групи за м. януари 2013 г. и м. януари 2014 г.

На фиг. 2 са представени общия брой нотификации и брой нотификации по групи продукти – храни, фуражи, материали в контакт с храни. Запазва се тенденцията най-големият брой нотификации да бъде в групата на храните. Наблюдава се известен спад в общия брой нотификации през месец януари 2014 г. с 10%, също така броят нотификации при храните също е спаднал с 20% за същия период. За сметка на това се наблюдава значително повишение както при фуражите с 55%, така и при материалите в контакт с храни с 60%.

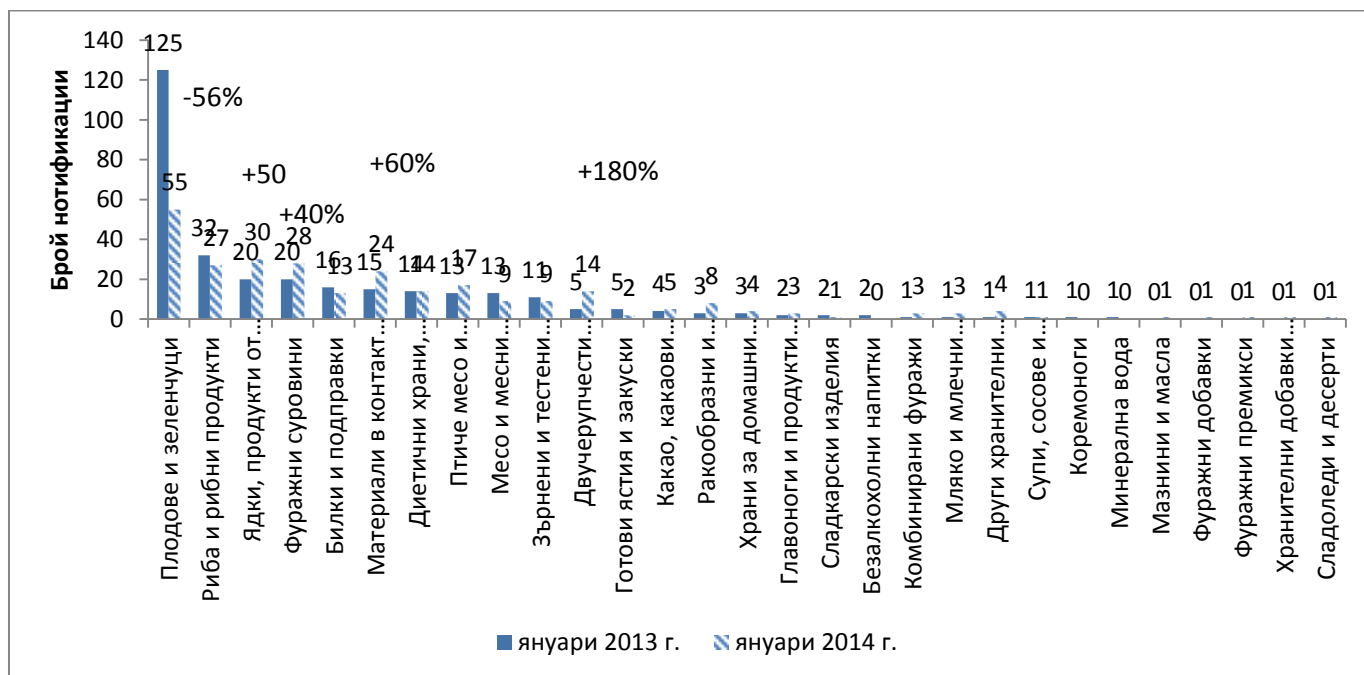
Фиг. 2. Разпределение на общия брой нотификации и броя нотификации за храни, фуражи и материали в контакт с храни за м. януари 2013г. и м. януари 2014г.

На фиг. 3 нотификациите са представени по вид. Най-голям брой и в двата разглеждани периода са нотификациите за недопуснат внос. Въпреки това за месец януари 2014 г. при тях има спад с 32%. При информацията за насочване на вниманието има незначително повишение с 8%, докато при предупредителните нотификации това повишение е значително с 61% както и при информацията за проследяване – с 46%.

Фиг. 3. Разпределение на броя нотификации по вид.

На фиг. 4 са представени данни за сравнение по категории хранителни продукти. Категорията „Плодове и зеленчуци продължава да е с най-голям брой нотификации, но за януари 2014 г. се отчита спад (-56%). За сметка на това за същия период се наблюдава повишение при следните категории: „Двучерупчести мекотели и продукти от тях“ (+180%), „Материали в контакт с храните“ (+60%), „Ядки, продукти от ядки и семена“ (+50%) и „Фуражни суровини“ (+40%).

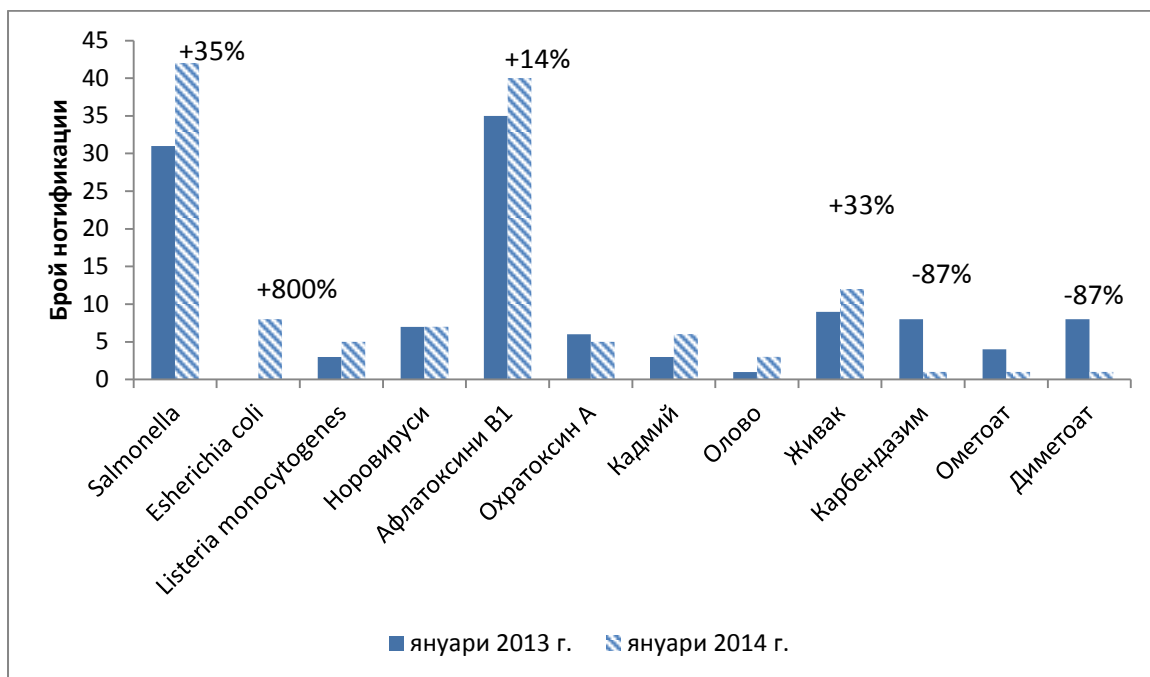

Фиг.4 Разпределение на броя нотификации по категории хранителни продукти

От обобщените данни за месеците януари 2013 г. и януари 2014 г. може да се направи извод, че съществува тенденция за повишение в броя нотификации за

някои основни категории продукти като двучерупчести мекотели и продукти от тях, материали в контакт с храни, ядки, продукти от ядки и семена и фуражни суровини. Също така се наблюдава тенденция за намаляване в броя на нотификациите за плодовете и зеленчуците.

На фиг.5 показва сравнителни данни за някои основни причини за нотифициране. Има известно повишение при патогенните микроорганизми: *Salmonella* (+35%) и *Esherichia coli* (+800%). При афлатоксините също има слабо повишение (+14%), както и при живака (+33%). Показателно е понижението при пестицидите: карбендазим и диметоат (-87%).

Фиг.5 Разпределение на броя нотификации по причини

От обобщените данни за месеците януари 2013 г. и януари 2014 г. може да се направи извод, че съществува тенденция за известно повишение в броя на нотификациите при патогенните микроорганизми. Микотоксините запазват приблизително равни нива. При тежките метали има лека тенденция на повишение особено при живака. При пестицидите се наблюдава силна тенденция на понижаване за месец януари 2014 г.

Приложение 1

1. Система за бързо предупреждение за храни и фуражи:

Регламент (ЕО) No 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните. В случай, че член на мрежата разполага с информация, свързана със съществуването на сериозен пряк или косвен риск за човешкото здраве, произтичащ от храни или фуражи, тази информация

незабавно се съобщава по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF). Информацията незабавно се предава на членовете в мрежата.

2. Правно основание:

Регламент (ЕС) No 16/2011 на Комисията от 10 януари 2011 година за установяване на мерки за прилагане за системата за бързо предупреждение за храни и фуражи.

3. Видове нотификации:

3.1. Предупредителни нотификации – съобщение за сериозен риск, който изисква незабавни действия или рисковият продукт вече е на пазара.

3.2. Нотификация за недопускан внос – касае пратки с храни, фуражи или суровини на които е отказано влизането в Общността поради риск за човешкото здраве, за здравето на животните или за околната среда.

3.3. Нотификации за проследяване – не изискват бърза реакция.

3.4. Нотификации за насочване на вниманието – предоставят интересна за контролните органи информация.

Горепосочената информация ще бъде публикувана на електронната страница на Българска агенция по безопасност на храните

(<http://www.babh.government.bg/bg/actualno-risk-evaluation.html>) и Националния фокален център на EFSA

(http://focalpointbg.com/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=78&lang=bg) към Центъра за оценка на риска.

Изготвил:

Д-р Бранимир Канакидис – младши експерт в Дирекция „НСМОРПР“
26.06.2013г.